అదే పాలన, అదే విధ్వంసం

కె.బాలగోపాల్

ఓటర్ల విజ్ఞతను ప్రశ్నించకూడదనేది పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యంలోని ఒక ముఖ్యమైన మర్యాద. 'ప్రజల తీర్పును శిరసావహిస్తున్నాను' అని ఓడిపోయిన అభ్యర్థులు అంటుంటారు. శిరసావహించక వాళ్లు చేయగలిగింది లేదుగానీ, 'నన్ను ఓడించి ప్రజలు తప్పు చేశారు' అనడం కొంచెం వికారంగా ఉండే మాటా వాస్తవమే. అయితే ఈ మర్యాదకు అంతకుటే అర్థమూ లేదు. పోటర్లుగా ప్రజలు తీసుకున్న నిర్ణయం రైతులుగానో కార్మికులుగానో విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులుగానో మరొక అవతారంలోనో వారి శ్రేయస్సుకు నష్టకరమయితే ఆ మాట అనకుండ ఉండవలసిన అవసరం లేదు.

దేశానికి ప్రస్తుతం అస్థిరమైన పరిపాలన అవసరం కాగా కాంగ్రెస్ పార్టీకి స్థిరమైన అధికారం ఇచ్చి ప్రజలు పొరబాటు చేశారు. విశేషకలంతా సుస్థిర ప్రభుత్వం కావాలంటుంటే నేను ఇట్లా అంటున్నానేమని ఆశ్చర్యపోవద్దు. పత్రికలు చదివి పత్రికలలో రాసేవారి అభిప్రాయాలను ప్రామాణికంగా తీసుకోవడం కంటే పొరబాటు లేదు. ఇవాళ సుస్థిర పరిపాలన అంటే గ్లోబలైజేషన్ తప్ప వేరే ఏమీకాదు. స్థిరమైన అధికారం కాంగ్రెస్ పార్టీకే కాదు, ఎవరికిచ్చినా వారు చేయబోయేది ఇదే. అదనంగా వేరే మంచి పనులో చెడ్డపనులో చేస్తే చేయవచ్చు. బిజెపికి ఇస్తే తెలంగాణ ఇయ్యవచ్చు, ఇంకొన్ని చోట్ల ముస్లింలనో క్రైస్తియన్లనో చంపవచ్చు. థర్డ్ ఫ్రంటుకో ఫోర్త్ ఫ్రంటుకో ఇస్తే దళిత మహిళను ప్రధాని చేయవచ్చు, వేరే కొన్ని మంచి పనులేయినా చేయవచ్చు. కానీ స్థిరమైన అధికారం ఎవరికిచ్చినా ప్రాథమికంగా చేసేది వేగవంతమైన అభివృద్ధి పేరిట ప్రపంచీకరణ. అంతకుటె అగాహన ఎవరికీ లేదు, ఉన్నా స్వతంత్రత లేదు. స్వతంత్రత లేదంటే అర్థం ప్రపంచబ్యాంకో ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థో నెత్తిమీద కూర్చొని చేయిస్తాయని కాదు. నయా ఉదారవాదం కుటికి వికారంగా కనిపించే పద్ధతులలో పని చేయదు. దాదాపు రెండు దశాబ్దాల కాలంలో ఒక అర్థిక విధాన చట్రాన్ని సకల దేశాల పాలకుల సహాయంతో ప్రపంచం మీద బిగించడం జరిగింది. దానిని తిరస్కరించే ఆలోచన ఎవరి దగ్గరా లేదు, సైద్ధాంతికంగా ఆ ఆలోచన ఉండవలసిన వామపక్ష పార్టీలకు అందుకు కావలసిన రాజకీయ ఆచరణ ఏ కోశానా లేదు.

కేంద్రంలో అస్థిరమైన కూటములు అధికారంలో ఉండడ మొక్కటే మనల్ని కొంతమేరకయినా బతికించింది. ఇప్పుడు ఆ స్థితి పోవడం దురదృష్టకరం. పాశ్చాత్య దేశాలను కదిపేస్తున్న ఆర్థిక మాంద్యం ప్రభావం మన మీద మరీ ఎక్కువ పడకపోవడానికి భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ స్వతహాగా బలంగా ఉండడం కారణమనీ మన పాలకుల విజ్ఞత కారణమనీ మనకు చెప్తున్నారు గానీ అదేదీ కాదు. మన్మోహన్ సింగ్, చిదంబరం బాబుతు ఆర్థికమేత్తల విజ్ఞతకు స్వేచ్ఛ ఉండి ఉంటే దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలోని వివిధ రంగాలలో 'డీ రెగ్యులేషన్' ఇంకా చాలా దూరం పోయి ఉండేది. సంక్షోభం యావత్తు దిగమతి అయివుండేది. వారికి దేశీయంగా ఆ స్వేచ్ఛ సంపూర్ణంగా లేకపోవడమే మనల్ని ఈ మేరకు కాపాడింది. ఇప్పుడా స్వేచ్ఛ లభించిందని మొన్నటి సోమవారం నాడు సెన్సెక్స్ ప్రకటించింది. దీని ఫలితాన్ని రాబోయే అయిదేళ్లలో అనుభవించబోతాం.

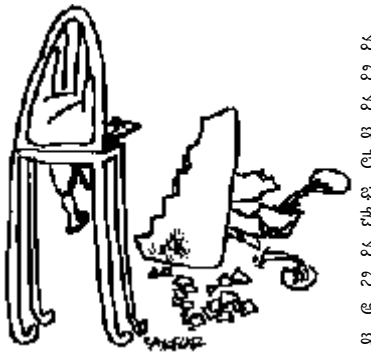

రాష్ట్రంలో రాజశేఖరరెడ్డికి స్వంతగా అధికారం ఇవ్వడమూ పెద్ద పొరబాటే. అతని పరిపాలనను 'అవినీతి'తో సమానం చేసిన చంద్రబాబు, రాజకీయ సమీకరణలలో భాగంగా నీట్లోకాదు, అవగాహన కూడ పంచుకోవాలని నమ్మే స్థితికి వచ్చిన వామపక్షాలు... అతని పాలనపైన పెట్టగల విమర్శను బలహీనం చేశారు. 'అవినీతి ఎట్లాగూ ఉండేదే, అభివృద్ధి చేస్తున్నాడు కూ' అనే అతి తెలివి సమాధానాని కి వారి విమర్శ తావ ఇచ్చింది. అతను చేస్తున్న అభివృద్ధే విధ్వంసం అనే విమర్శ వినబడకుండపోయింది. అసలేమనకు రాజకీయ సంవాదము అంటే రొడ్డ చర్చ అంటే రచ్చ. దీనికి అవగాహనా లోపమూ తోడయి రాజశేఖరరెడ్డి పాలనను ఎందుకు వ్యతిరేకించాలన్న ప్రశ్నకు సరయిన సమాధానం ప్రజలకు వినిపించకుండానే ఎన్నికలు జరిగిపోయాయి.

ఆ విధ్వంసం జీవితాల విధ్వంసమే కాదు, విలువల విధ్వంసం కూడ. మొదటిదాని గురించి ఎంత ఆందోళన చెందుతామో రెండవ దాని గురించి కూడ అంతే చెందాలి గానీ 'విలువల విధ్వంసం రాజకీయాలలో కొత్తా ఎవరు ధ్వంసం చేయలేదు' అన్న మరొక అతి తెలివి జవాబు దగ్గరే అదీ ఆగిపోయింది. రాజకీయ స్వార్థం, అవకాశవాదం చేసే విలువల విధ్వంసం వేరు, ఫాక్షనిస్టు చేసే విధ్వంసం వేరు. కేవలం రాశిలోనే కాదు, గుణంలోనూ వేరు. నీ ప్రయోజనమే చూసుకుంటున్నావ్ర నువ్వు అంటే ఫాక్షనిస్టు సిగ్గపడడు, గర్వపడతాడు. అదేకదా చేయవలసింది అనుకుంటాడు. ఆ భావం రాజశేఖర రెడ్డి ముఖంలో తెలుగు ప్రజలు ఎన్నిసార్లు చూడలేదు? అధికార కార్యక్రమంలో నీ కొడుకును పక్కనెందుకు కూర్చో బెట్టుకున్నావ్ర అని అడిగినా, రాష్ట్రంలో వివిధ జిల్లాలలో కొత్త విశ్వవిద్యాలయాలు ప్రకటించి నీ జిల్లాలోని యోగి వేమన విశ్వవిద్యాలయానికి మాత్రమే హటాహటిన నిధులు విడుదల చేయడం ఏం న్యాయం అని అడిగినా, పులివెందుల మైవుగా పోయేదయితే చాలు అది మేకలు తిరిగే రోడ్డయినా నాలుగు లేన్ల రహదారి నిర్మించడ మేమిటని అడిగినా, కృష్ణా నదిపైన ఉన్న ఎనిమిది మిగలు జలాల ప్రాజెక్టులలోనికి నీ జిల్లాకు నీళ్లిచ్చే వాటి కోసమే ప్రత్యేకమైన నీటి భద్రత కల్పించుకోవడం ఏ రకంగా నబబని అడిగినా... అదే తిరస్కారం, అవే హేవ భావాలు.

అయిదేళ్ళ దీనిని అనుభవించాము. ఇంకొక అయిదేళ్లు కూడ అనుభవించినట్టయితే ఆ తరువాత వచ్చే ముఖ్యమంత్రికి అనుసరించడానికి ఇవి తప్ప వేరే పాలనా ప్రమాణాలేవీ ఉండవు. ఇదే సహజమని భావించే స్థితికి రాష్ట్ర రాజకీయులు చేరుకోగలవ్ర. ఇది వినాశకరం. విలువలు, ప్రమాణాలు, ప్రజాస్వామ్యానికి ప్రాణం వంటివి. అవి నాశనం అయితే మిగిలేది డొల్లే ఎన్నికలు, ఇతర ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలు ఉన్నట్టే ఉంటాయిగానీ మిగిలేది ముఠాపాలనే. దానినుంచి ఈ రాష్ట్రం కోలుకోవడానికి చాలాకాలం పడుతుంది. 'పోటర్లు' అనే వారికి సమష్టిగా ఒక బుద్ధిని ఆపాదించేటట్టయితే, రాష్ట్రంలో కాంగ్రెస్ పార్టీకి స్వంతంగా అధికారం కట్టబెట్టి రాష్ట్రంనుంచి అత్యధిక సంఖ్యలో పార్లమెంటుకు సభ్యులను పంపటమేకాక, ఇక్కడ కాంగ్రెస్‌లో ఇతర ప్రముఖులు చాలామందిని ఓడగొట్టడం ద్వారా రాజశేఖరరెడ్డి బలాన్ని విపరీతంగా పెంచడంలో పోటర్ల బుద్ధిహీనతను ప్రదర్శించారని (క్షమాపణ కోరతూ) అనవలసి ఉంటుంది.

తెలుగుదేశం పార్టీకి కూడ దాని పట్ల అభ్యంతరం లేని కారణంగా, వామపక్షాలకు స్వంత అజెండా లేని కారణంగా, భౌతిక విధ్వంసానికి సంబంధించిన చర్చ ప్రధాన రాజకీయ సంవాదం నుంచి పక్కన పోవడమే కాక దానికి వెలుపల కూడ దురదృష్టవశాత్తు విభిన్నంగా చీలి సాగుతున్నది. కోస్తాంధ్రలో ఇది అభివృద్ధివ్యతిరేకమోనన్న సందేహం, రాయలసీమలో మంచయినా చెడయినా 'మనవాడు' చేస్తున్నాడు కాబట్టి మాట్లాడకూడదేమోనన్న తటపటాయింపు, తెలంగాణలో ఇది ఆ ప్రాంతం పైన దాడి అన్న అగాహన, ఈ చర్చ కూ దానినుంచి పుట్టవలసిన వ్యతిరేకతకూ స్పష్టత లేకుండ చేస్తున్నాయి. ఇందులో మానవాళి మనుగడపైన కార్పొరేట్ ప్రయోజనాలు చేస్తున్న దాడే తప్ప నిజమయిన ఏ అర్థంలోనూ అభివృద్ధి లేదు, ఇది చేసేవాడెవడూ అంబానీకో జిందాలో రతన్ టాటాకో 'మనవాడు' అయి ఉండవచ్చును గానీ మనకెవరికీ మనవాడు కాదు. మనిషి పట్లనే తప్ప ఇందులో ఏ ప్రాంతం పట్లా ఏ సమాజం పట్లా ప్రత్యేకమైన విశ్లేషణ లేదు.

ఎన్నికల కారణంగా ఈ విధ్వంసానికి తాత్కాలికంగా బ్రేక్ పడింది. కాంగ్రెస్ గెలిచినా, తెలుగుదేశం కూటమి గెలిచినా, పూర్తి అధికారం రాకుండ ఏ ప్రజారాజ్యం మీదనో, స్వతంత్రుల మీదనో ఆధారపడిన అస్థిర ప్రభుత్వం నెలకొని వుంటే ఈ బ్రేక్ కొంతమేరకు కొనసాగే అవకాశం ఉండేదేమో. ఇప్పుడది లేదు. ఎన్నికలకు ముందు శ్రీకాకుళం రూరల్లలో తిరుగుతూ కోస్టల్ కారిడార్ అనేదేదీ లేదనీ కేవలం రోడ్ల మెడల్పు కార్యక్రమం మాత్రమే తీసుకున్నామనీ రాజశేఖర రెడ్డి ఒక అబద్ధపు ప్రకటన చేశాడు. నిజానికి అప్పటికే గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాల 'వాస్‌మెక్' ప్రాజెక్టు ప్రాంతంలో 'పారిశ్రామిక కారిడార్' కోసం అని స్పష్టంగా రాస్తూ భూసేకరణ నోటిఫికేషన్లు జారీచేసి ఉన్నారు. జివో నెంబర్ 373 ద్వారా విశాఖపట్నం కేంద్రంగా ఒక స్పెషల్ డెవలప్‌మెంట్ అథారిటీని నెలకొల్పి 110 గ్రామాలను అభివృద్ధి కోసం దానికి అప్పగించి ఉన్నారు. అయినా ఎన్నికల కోసం ఆ అబద్ధం అవసరం అయింది కాబట్టి అవసరమయిన అబద్ధాలు ఆడడానికి ఏ నియమాలూ అడ్డం రాని మనిషి కాబట్టి ఆ అబద్ధం ఆడడం జరిగింది. ఇప్పుడింకఇదంతా మీ అభివృద్ధి కోసమేనన్న ఒకే ఒక్క అబద్ధం తప్ప వేరే ఏవీ అవసరం ఉండవు. ఆగిన విధ్వంసమంతా మళ్లీ మొదలవుతుంది.

కాకినాడ నుంచి ఆదిలాబాద్ జిల్లా బొగ్గు బావుల ప్రాంతం దాకా తమ ఉద్యమ బలంతో దీనిని ఇప్పటిదాకా నిలువరించిన ప్రజలు ఉన్నారు. కోసం వారు సాధించినదయినా మెక్కి పోకుండ ఉండాలంటే చీలికలయిన విమర్శనూ నిరసననూ ఒక తాటిమీదకు తెచ్చి నిరంతరాయంగా ప్రతిఘటించడం అవసరం. ప్రతిపక్షాలు ఈ పని చేస్తాయన్న నమ్మకం ఎట్లాగూ లేదు. ప్రజా ఉద్యమాలూ చేయకపోతే భవిష్యత్తు భయంకరంగా ఉండగలదు.

ఎన్నికల కారణంగా ' అభివృద్ధి' విధ్వంసానికి తాత్కాలికంగా బ్రేక్ పడింది. కాంగ్రెస్ గెలిచినా, తెలుగుదేశం కూటమి గెలిచినా, పూర్తి అధికారం రాకుండ ఏ ప్రజారాజ్యం మీదనో, స్వతంత్రుల మీదనో ఆధారపడిన అస్థిర ప్రభుత్వం నెలకొనివుంటే ఈ బ్రేక్ కొంతమేరకు కొనసాగే అవకాశం ఉండేదేమో. ఇప్పుడది లేదు.